

**ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจสืบทอดอาชีพการทำนาของทายาทเกษตรกรลูกค้า
ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร
สาขาศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู
FACTOR AFFECTING THE DECISION OF FARMER'S DESCENDENT ON RICE
FARMING INHERITANCE AMONG CLIENTS OF BANK OF AGRICULTURE AND
AGRICULTURAL COOPERATIVES, SI BUN RUEANG BRANCH,
NONG BUA LAM PHU PROVINCE**

อภิสิทธิ์ ถากง¹

สาธิต อติโต²

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจสืบทอดอาชีพการทำนาของทายาทเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส.สาขาศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนลูกค้าและปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจสืบทอดอาชีพการทำนาของทายาทเกษตรกรลูกค้า เพื่อสร้างนโยบายส่งเสริมและให้การสนับสนุนสินเชื่อเกษตรกรรุ่นใหม่ (Smart Farmer) และโครงการเกษตรกรรมมืออาชีพ โดยทำการศึกษากลุ่มตัวอย่างเกษตรกรและทายาทผู้มีอำนาจตัดสินใจ (ทายาทที่มีอายุ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป) จำนวน 105 ราย โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจสืบทอดอาชีพการทำนาของทายาทเกษตรกรลูกค้า พบว่าอาชีพการทำนาเป็นอาชีพที่มีเกียรติเทียบเท่ากับอาชีพอื่น และอาชีพการทำนาเป็นอาชีพที่ทำแล้วมีความภาคภูมิใจที่ได้ทำ ซึ่งอยู่ในกลุ่มของผู้ที่ปัจจุบันได้ประกอบอาชีพการทำนาอยู่แล้ว อีกทั้งยังมีนโยบายจากรัฐบาลเรื่องการจำหน่ายข้าวและการประกันรายได้ที่มีผลต่อการตัดสินใจในระดับความสำคัญที่มากที่สุด ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อการสืบทอดน้อยที่สุดคือ การเข้าร่วมประชาคมอาเซียนซึ่งอาจเป็นผลจากการที่ทายาทยังไม่เข้าใจและให้ความสำคัญกับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนเท่าที่ควร

คำสำคัญ: หัวหน้าครัวเรือน, ลูกค้า, ทายาทผู้สืบทอด

Abstract

The study “ Factor affecting the decision of farmer’s descendent on rice farming inheritance among clients of bank of agriculture and agricultural cooperatives, Si Bun Rueang Branch, Nong Bua Lam Phu Province” has the objectives in studying household customer’s social-economic and creating policies to support and encourage both modern agricultural credit (Smart Farmer) and projects of professional agriculturist by observing a sample of 105 people. Which are farmers and their heirs (aged over 18 year old). By using survey to collect data, the study shows that, farming is an honorable and proud job not less than others. This is a group of people who are currently employed on the farm. The most three important factors that affect farmer’s decision are government policies, rice subsidy and salary insurance. On the other hand, the least is the establishment of the ASEAN Economic Community (AEC) because the heirs may not understand and aware of the importance of it.

Keywords: Householder, Customers, Heir, successor

¹ พนักงานพัฒนารูธุรกิจ 5 ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น 40210 โทรศัพท์ 081-4919197, 081-2636664 E-mail : apisit.elf@gmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชาเศรษฐศาสตร์การเกษตร คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น 40002

บทนำ

จากสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน อาชีพเกษตรกรกรมถูกมองว่าเป็นอาชีพที่ยากจนและลำบาก มีรายได้ในแต่ละปีไม่แน่นอน อีกทั้งภาครัฐยังมุ่งเน้นการพัฒนาด้านอุตสาหกรรมมากขึ้น แต่ถึงอย่างไรก็ตาม ภาคการเกษตรก็ยังมีบทบาทที่สำคัญในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจของประเทศ เนื่องจากประเทศไทยเป็นแหล่งวัตถุดิบ มีแหล่งน้ำที่อุดมสมบูรณ์ และสร้างรายได้เข้าประเทศอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งยังแสดงให้เห็นว่า ประเทศไทยเรายังมีความมั่นคง และอุดมสมบูรณ์ทางด้านอาหาร แต่ในปัจจุบันจากปัญหาภาคการเกษตร ทำให้แรงงานภาคการเกษตรของไทยในปัจจุบัน เริ่มมีแนวโน้มลดลงเรื่อย ๆ ทุกปี ประชากรภาคการเกษตร เริ่มเข้าสู่อาชีพนอกภาคการเกษตรมากขึ้น จากการเปรียบเทียบแรงงานในภาคการเกษตรกับนอกภาคการเกษตร พบว่าจำนวนแรงงานในภาคการเกษตรของประเทศลดลงเรื่อย ๆ ในขณะที่แรงงานนอกภาคการเกษตรเพิ่มขึ้นทุกปี ซึ่งในปี 2553 สัดส่วนแรงงานในภาคการเกษตรคิดเป็นร้อยละ 42.56 ในขณะที่แรงงานนอกภาคการเกษตรคิดเป็นร้อยละ 57.44 จวบจนถึงปี 2557 แรงงานในภาคการเกษตรได้ลดเหลือร้อยละ 41.42 ในขณะที่แรงงานนอกภาคการเกษตรเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 58.58 [1]

จากแนวโน้มแรงงานในภาคการเกษตรดังกล่าวจะเห็นได้ว่า แรงงานในภาคการเกษตรเริ่มมีแนวโน้มลดลงเรื่อย ๆ ทุกปี และเกษตรกรเริ่มเข้าสู่วัยผู้สูงอายุมากขึ้นทุกปี โดยอาชีพที่ผู้สูงอายุประกอบอยู่นั้นคือการเกษตร และประมงมีอัตราส่วนที่สูงถึง ร้อยละ 61.5 เนื่องจากจำนวนของผู้สูงอายุในประเทศไทยเพิ่มขึ้น ตั้งแต่ปี 2537-2557 ในปี 2537 มีจำนวนประชากรผู้สูงอายุ 4,011,854 คน และในปี 2557 มีจำนวนประชากรผู้สูงอายุถึง 10,014,705 คน [1]

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการวิจัยด้านการประกอบอาชีพการทำนา ซึ่งเป็นอาชีพหลักในเขตพื้นที่ของกลุ่มตัวอย่าง เพราะอาชีพการทำนาเป็นพืชเศรษฐกิจหลักของกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ นอกจากนี้การทำนายังมีความสำคัญต่อวัฒนธรรมและประเพณี วิถีชีวิตของประชาชนคนไทย รวมทั้งเป็นความมั่นคงทางอาหาร ซึ่งนโยบายหรือมาตรการเกี่ยวกับการทำนา ย่อมส่งผลกระทบต่อภาวะความเป็นไปของสังคมไทยอย่างมาก ทั้งนี้ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจสืบทอดอาชีพการทำนาของทายาทเกษตรกรผู้สืบทอดอาชีพการทำนาในปัจจุบันและผู้ที่มีความคิดว่าจะกลับมาสืบทอดอาชีพการทำนา เพื่อสร้างนโยบายส่งเสริมและให้การสนับสนุนสินเชื่อกเกษตรกรรุ่นใหม่ (Smart Farmer) และโครงการเกษตรกรมืออาชีพ เพื่อนำเสนอผลการวิจัยในครั้งนี้ให้ ธ.ก.ส.ดำเนินการต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพเศรษฐกิจและสังคมของหัวหน้าครัวเรือน และทายาทผู้สืบทอดอาชีพการทำนา ธ.ก.ส.สาขาศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจสืบทอดอาชีพการทำนาของทายาทเกษตรกรลูกค้า
3. เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะนโยบายในการส่งเสริมการสืบทอดอาชีพการเกษตรของทายาทผู้สืบทอดอาชีพการทำนา

วิธีดำเนินงาน

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ หัวหน้าครัวเรือนซึ่งเป็นลูกค้ายกของ ธ.ก.ส.และทายาทผู้สืบทอดอาชีพ ซึ่งเป็นผู้มีอำนาจในการตัดสินใจ (ทายาทที่มีอายุ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป) ของ ธ.ก.ส.สาขาศรีบุญเรือง จำนวน 6,509 ครัวเรือน กลุ่มตัวอย่างเกษตรกรที่เป็นลูกค้ายกของ ธ.ก.ส.สาขาศรีบุญเรือง ที่มีสถานะยังคงเป็นลูกค้ายกของ ธ.ก.ส. และกลุ่มตัวอย่างที่มีทายาทในครัวเรือน ผู้วิจัยจึงใช้วิธีของ Taro Yamane [3] เพื่อหาจำนวนขนาดกลุ่ม

ตัวอย่างจากประชากรทั้งหมด ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 105 คน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความถูกต้องและครบถ้วน ผู้วิจัยจึงทำการสำรวจเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างตามจำนวนของขนาดกลุ่มตัวอย่างดังกล่าว ซึ่งเป็นขนาดที่เหมาะสมสำหรับการศึกษาในครั้งนี้

ขั้นตอนที่ 1 ดำเนินการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) โดยเลือกกลุ่มหัวหน้าครัวเรือนเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. และมีกลุ่มทายาท ดังนี้

1. ผู้ที่มีทายาทสืบทอดอาชีพการทำนาอยู่แล้ว
2. ผู้ที่คาดว่าจะกลับมาสืบทอดอาชีพการทำนาในอนาคต
โดยทายาททั้ง 2 กลุ่ม จะต้องมียุตั้งตั้งแต่ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป

ขั้นตอนที่ 2 ดำเนินการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้นำไปใช้ในการศึกษาครั้งนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมครั้งนี้เป็นแบบสอบถามแบบปลายปิดและปลายเปิดประกอบด้วย 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปทางสภาพเศรษฐกิจและสังคม ของหัวหน้าครัวเรือนและทายาทผู้สืบทอดอาชีพการทำนา ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปทางสภาพเศรษฐกิจและสังคมของทายาทผู้สืบทอดและความคิดเห็นปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสืบทอดอาชีพการทำนา ของทายาทลูกค้า ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปี ขึ้นไป มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale)

วิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามตอนที่ 1 เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปสภาพเศรษฐกิจและสังคมของหัวหน้าครัวเรือนซึ่งเกษตรกรลูกค้าจะเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) และอัตราส่วนร้อยละ (Percentage)

วิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามตอนที่ 2 เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปสภาพเศรษฐกิจและสังคมของทายาทผู้สืบทอดโดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) และอัตราส่วนร้อยละ (Percentage) และเป็นแบบสอบถามความคิดเห็น เกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสืบทอดอาชีพการทำนาของทายาท โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation S.D.) แล้วนำค่าเฉลี่ยที่ได้มาเทียบกับเกณฑ์ โดยให้ความหมายของค่าคะแนนเฉลี่ย [2] ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง	1.00 – 1.80	หมายถึง	สำคัญน้อยที่สุด
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	1.81 – 2.60	หมายถึง	สำคัญน้อย
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	2.63 – 3.40	หมายถึง	สำคัญปานกลาง
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	3.41 – 4.20	หมายถึง	สำคัญมาก
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	4.21 – 5.00	หมายถึง	สำคัญมากที่สุด

ผลการศึกษา

1. ข้อมูลสภาพเศรษฐกิจและสังคม

กลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 1 คือ หัวหน้าครัวเรือน การศึกษาพบว่าเพศและอายุ หัวหน้าครัวเรือนกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามโดยส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 54.29 ของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด และเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 45.71 ของหัวหน้าครัวเรือนกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม อายุหัวหน้าครัวเรือนกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม โดยส่วนใหญ่อายุระหว่าง 51-60 ปี คิดเป็นร้อยละ 40.00 รองลงมาอยู่ระหว่าง 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 32.38 โดยมีอายุเฉลี่ยของหัวหน้าครัวเรือนกลุ่มตัวอย่าง 53.81 ปี ซึ่งแสดงให้เห็นว่าหัวหน้า

ครัวเรือนโดยส่วนใหญ่ของเป็นผู้สูงอายุ รายได้ที่เป็นเงินสดในภาคการเกษตรพบว่า เกษตรกรมีรายได้ในภาคการเกษตรน้อยกว่า 10,000 บาท จำนวน 67 ราย คิดเป็นร้อยละ 63.81 รองลงมาได้ระหว่าง 10,001-20,000 บาท จำนวน 17 ราย คิดเป็นร้อยละ 16.19 มีรายได้ระหว่าง 30,001-40,000 บาท น้อยที่สุดคือ 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.95 ซึ่งรายได้ในภาคการเกษตรเฉลี่ย 22,000 บาท

กลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 2 แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มคือ ทายาทสืบทอดอาชีพการทำนาอยู่แล้วและผู้ที่ไม่ได้สืบทอดอาชีพการทำนาในอดีต การศึกษาพบว่าเพศและอายุของทายาท กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 57 ราย คิดเป็นร้อยละ 54.29 ของทายาทกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด และเพศชาย จำนวน 48 ราย คิดเป็นร้อยละ 45.71 ของทายาทกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม อายุของทายาทกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม โดยส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 18 – 25 ปี คิดเป็นร้อยละ 36.19 รองลงมาอยู่ระหว่าง 26 - 33 ปี คิดเป็นร้อยละ 34.29 โดยมีอายุเฉลี่ยของทายาทกลุ่มตัวอย่าง 29.36 ปี ซึ่งแสดงให้เห็นว่า อายุเฉลี่ยของทายาทกลุ่มตัวอย่าง อยู่ในวัยทำงาน การประกอบอาชีพของทายาทจากการศึกษาพบว่าคืออาชีพรับจ้างเอกชน จำนวน 30 ราย คิดเป็นร้อยละ 28.57 รองลงมาคือไม่ได้ประกอบอาชีพ/อยู่ระหว่างการศึกษ จำนวน 28 ราย คิดเป็นร้อยละ 26.67 และการประกอบอาชีพของกลุ่มตัวอย่างทายาทน้อยที่สุดคือ ค่าขาย/บริการ จำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.95 มีรายได้น้อยกว่าหรือเท่ากับ 50,000 บาท มีจำนวน 56 ราย คิดเป็นร้อยละ 53.33 รองลงมาคือ 150,001 200,000 บาท จำนวน 32 ราย คิดเป็นร้อยละ 30.48 โดยรายได้เฉลี่ยจากการประกอบอาชีพ 159,078.43 บาท

2. ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจสืบทอดอาชีพการทำนาของทายาทเกษตรกรลูกค้ำ ธ.ก.ส.สาขา ศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู โดยแบ่งปัจจัยออกเป็น 5 ปัจจัย ดังนี้

1. ปัจจัยด้านค่านิยมความรู้สึกและทัศนคติต่อการประกอบอาชีพ ในระดับความสำคัญมากที่สุด พบว่าอาชีพการทำนาเป็นอาชีพที่มีเกียรติเทียบเท่ากับอาชีพอื่น (ค่าเฉลี่ย 4.23) และอาชีพการทำนาเป็นอาชีพที่มีความภาคภูมิใจ (ค่าเฉลี่ย 4.27) ส่วนในระดับความสำคัญที่กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญในระดับปานกลางคือ ประสบการณ์ในการทำนา (ค่าเฉลี่ย 3.26)

2. ปัจจัยทางด้านนโยบายรัฐบาลและธนาคาร ในระดับความสำคัญมากที่สุด พบว่านโยบายจำนำข้าว/ประกันรายได้ผลิตผลทางการเกษตร (ค่าเฉลี่ย 4.28) และในระดับความสำคัญที่กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญมากที่สุดแต่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ในปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคต (ค่าเฉลี่ย 3.59)

3. ปัจจัยด้านการผลิตและการตลาด ในระดับความสำคัญมากและมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด พบว่าการอำนวยความสะดวกในการซื้อ - ขายผลิตผลทางการเกษตรของผู้รับซื้อผลผลิตข้าว (ค่าเฉลี่ย 3.69) และในระดับความสำคัญที่กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญในระดับมากแต่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ระดับราคาปัจจัยการผลิตทางการเกษตรในปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคต (ค่าเฉลี่ย 3.58)

4. ปัจจัยด้านการประชาสัมพันธ์และการฝึกอบรม ในระดับความสำคัญมากและมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด พบว่าการรับรู้การประชาสัมพันธ์ข่าวสารทางการเกษตร (ค่าเฉลี่ย 4.20) และในระดับความสำคัญที่กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญน้อยที่สุดพบว่า การเข้าร่วมประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ค่าเฉลี่ย 2.55)

5. ปัจจัยด้านอื่น ๆ ในระดับความสำคัญมากและมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด หากท่านมีทางเลือกในการประกอบอาชีพอื่น ท่านจะไม่ประกอบอาชีพการทำนา (ค่าเฉลี่ย 3.99)

สรุป

ผลการศึกษากลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง โดยสอบถามแบบตัวต่อตัว พบว่า สภาพเศรษฐกิจและสังคมของกลุ่มตัวอย่างที่ 1 เกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุระหว่าง 51-60 ปี โดยมีอายุเฉลี่ย 53.81 ปี ซึ่งแสดงให้เห็นว่าหัวหน้าครัวเรือนโดยส่วนใหญ่ของผู้สูงอายุ และมีรายได้จากการประกอบอาชีพน้อยกว่า 10,000 บาท ซึ่งมีรายได้เฉลี่ยเพียง 22,000 บาท ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเกษตรกรลูกค้าประกอบอาชีพการทำนาเพื่อเลี้ยงชีพในครัวเรือนเท่านั้น สภาพเศรษฐกิจและครัวเรือนของกลุ่มที่ 2 คือ ทายาทสืบทอดอาชีพการทำนาอยู่แล้ว และผู้ที่คาดว่าจะกลับมาสืบทอดอาชีพการทำนาในอนาคต ทายาทเกษตรกรลูกค้าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 18-25 ปี โดยมีอายุเฉลี่ยของทายาทกลุ่มตัวอย่าง 29.36 ปี ซึ่งแสดงให้เห็นว่า อายุเฉลี่ยของทายาทกลุ่มตัวอย่างอยู่ในวัยทำงาน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างเอกชน และมีรายได้จากการประกอบอาชีพน้อยกว่าหรือเท่ากับ 50,000 บาท โดยมีรายได้เฉลี่ยจากการประกอบอาชีพ 159,078.43 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการประกอบอาชีพอื่นที่ไม่ใช่การประกอบอาชีพการทำนามีรายได้มากกว่า

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสืบทอดอาชีพการทำนาของทายาทลูกค้ามากที่สุด จากการศึกษาพบว่า อาชีพการทำนาเป็นอาชีพที่มีเกียรติเทียบเท่ากับอาชีพอื่นและเป็นอาชีพที่มีความภาคภูมิใจที่ได้ทำ ซึ่งอยู่ในกลุ่มทายาทสืบทอดอาชีพการทำนาอยู่แล้ว ส่วนนโยบายจูงใจข้าวและประกันรายได้ผลิตผลทางการเกษตร อยู่ในกลุ่มของผู้ที่สืบทอดอยู่แล้วในปัจจุบันและผู้ที่จะคาดว่าจะกลับมาสืบทอดอาชีพการทำนาในอนาคต ส่วนปัจจัยด้านอื่น ๆ แสดงในตารางที่ 1

เนื่องจาก ธ.ก.ส. มีโครงการเกษตรกรรมอาชีพโดยมีการอบรมและเปิดดำเนินโครงการทุกปี ธ.ก.ส. ควรเพิ่มหลักสูตรการเรียนรู้ให้ผู้เข้ารับการอบรม ตระหนักถึงอาชีพการทำนาในปัจจุบันว่ามีความสำคัญและมีเกียรติมีศักดิ์ศรีเทียบเท่าการประกอบอาชีพอย่างอื่นให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความภาคภูมิใจที่ได้ทำอย่างเป็นรูปธรรมแบบลงมือทำ ซึ่งอาชีพการทำนาเป็นอาชีพที่เป็นมรดกของบรรพบุรุษ รวมไปถึงอยู่ข้างอู่ข้าวของประเทศไทย อีกทั้งควรส่งเสริมการตลาดด้านการผลิต เช่น การจัดทำปุ๋ยชีวภาพแบบใช้เอง ส่งเสริมวัฒนธรรมการลงแขกเกี่ยวข้าว พร้อมกันนี้ควรส่งเสริมเกษตรกรลูกค้าให้จัดทำบัญชีครัวเรือนเพื่อให้ทราบถึงรายรับรายจ่าย และต้นทุนการทำนาข้าวในแต่ละปีอีกด้วย เพื่อให้เกษตรกรเข้าถึงแหล่งเงินทุนของ ธ.ก.ส. และช่วยลดปัญหาการกู้ยืมเงินจากแหล่งเงินทุนภายนอก

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณภาควิชาเศรษฐศาสตร์การเกษตร มหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่สนับสนุนผลงานในการประชุมวิชาการครั้งนี้ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาธิต อติโต อาจารย์ที่ปรึกษาที่ได้สละเวลาของท่านเพื่อให้คำแนะนำชี้แนะแนวทางแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ และเพิ่มทักษะแนวคิดที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาให้แก่ผู้ศึกษาด้วยความเอาใจใส่ด้วยดีเสมอมา

เอกสารอ้างอิง

- [1] กรมวิชาการเกษตร. (2558). จำนวนประชากรภาคการเกษตร. ค้นเมื่อ 1 เมษายน 2559 จาก <http://www.agriinfo.doae.go.th/5year/general/53-57/farmer53-57.pdf>
- [2] ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2550). การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS. กรุงเทพฯ: วีอินเตอร์ พรินท์.
- [3] Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. 3rd ed. New York: Harper & Row.

ตารางที่ 1 ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจสืบทอดอาชีพการทำนา

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจสืบทอดอาชีพการทำนาของทายาท ลูก้า ธ.ก.ส.สาขาศรีบุญเรือง	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับความพึงพอใจ
1. ปัจจัยด้านค่านิยมความรู้สึกและทัศนคติต่อการประกอบอาชีพ			
อาชีพการทำนาเป็นอาชีพที่มีเกียรติเทียบเท่ากับอาชีพอื่น	4.23	0.56	มากที่สุด
อาชีพการทำนาเป็นอาชีพที่มีความภาคภูมิใจ	4.27	0.47	มากที่สุด
ความผูกพันในอาชีพการทำนาที่สืบทอดตั้งแต่บรรพบุรุษ	4.16	0.61	มาก
อาชีพการทำนาเป็นอาชีพที่มีความมั่นคง	4.20	0.56	มาก
อาชีพการทำนาเป็นอาชีพที่มีความยากลำบาก ต้องใช้แรงงานหนัก	4.12	0.69	มาก
จำนวนที่ดินที่ครอบครองในปัจจุบันมีความเหมาะสม	3.74	0.80	มาก
ราคาที่ดินในปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคต	3.70	0.90	มาก
ประสบการณ์ในการทำงาน	3.26	0.95	ปานกลาง
2. ปัจจัยทางด้านนโยบายรัฐบาลและธนาคาร			
นโยบายจำนำข้าว/ประกันรายได้ผลผลิตทางการเกษตร	4.28	0.60	มากที่สุด
นโยบายการจัดโซนนิ่งพื้นที่การปลูกพืชเศรษฐกิจหลัก	4.18	0.74	มาก
นโยบายการประกันภัยพืชผลทางการเกษตร	4.20	0.41	มาก
ระดับค่าจ้างแรงงานในปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคต	3.61	1.00	มาก
อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ในปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคต	3.59	0.98	มาก
3. ปัจจัยด้านการผลิตและการตลาด			
ระยะทางในการขนส่งผลผลิตจากแหล่งผลิตถึงสถานที่รับซื้อ	3.65	1.14	มาก
ค่าใช้จ่ายในการขนส่งผลผลิตทางการเกษตรจากแหล่งผลิตถึงสถานที่รับซื้อ	3.60	1.11	มาก
การอำนวยความสะดวกในการซื้อ - ขายผลผลิตทางการเกษตรของผู้รับซื้อผลผลิตข้าว	3.69	1.03	มาก
ระดับราคาข้าวในปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคต	3.63	1.00	มาก
ระดับราคาปัจจัยการผลิตทางการเกษตรในปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคต	3.58	1.00	มาก
4. ปัจจัยด้านการประชาสัมพันธ์และการฝึกอบรม			
การได้รับการอบรม/การศึกษาสูงทางด้านการทำงาน	4.00	0.71	มาก
การรับรู้การประชาสัมพันธ์ข่าวสารทางการเกษตร	4.20	0.41	มาก
การประชาสัมพันธ์ข่าวสารของผู้ประกอบการรับซื้อข้าว	3.47	1.16	มาก
การเข้าร่วมประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน	2.55	1.43	น้อย
5. ปัจจัยด้านอื่น ๆ			
หากท่านมีทางเลือกในการประกอบอาชีพอื่น ท่านจะไม่ประกอบอาชีพการทำนา	3.99	0.87	มาก
สภาพภูมิอากาศของอำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู	3.63	0.98	มาก